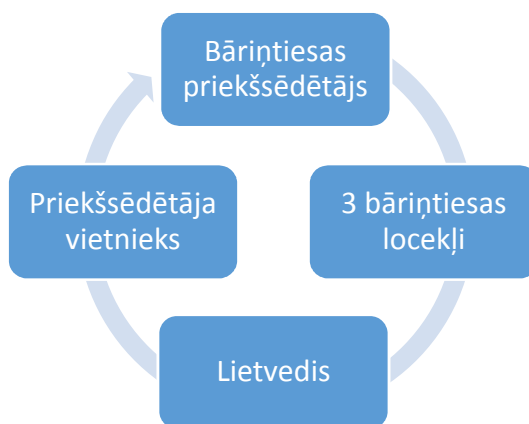

Saulkrastu novada bāriņtiesas darbības pārskats par 2016. gadu

Bāriņtiesas darbības teritorija ir Saulkrastu novada administratīvā teritorija. Bāriņtiesa nodrošina iedzīvotāju pieņemšanu novada teritorijā. Uz 01.01.2017. novadā kopā 6127 iedzīvotāju. Bāriņtiesā strādā 6 darbinieki.

Bāriņtiesas amatpersonu profesionālā kvalifikācija:

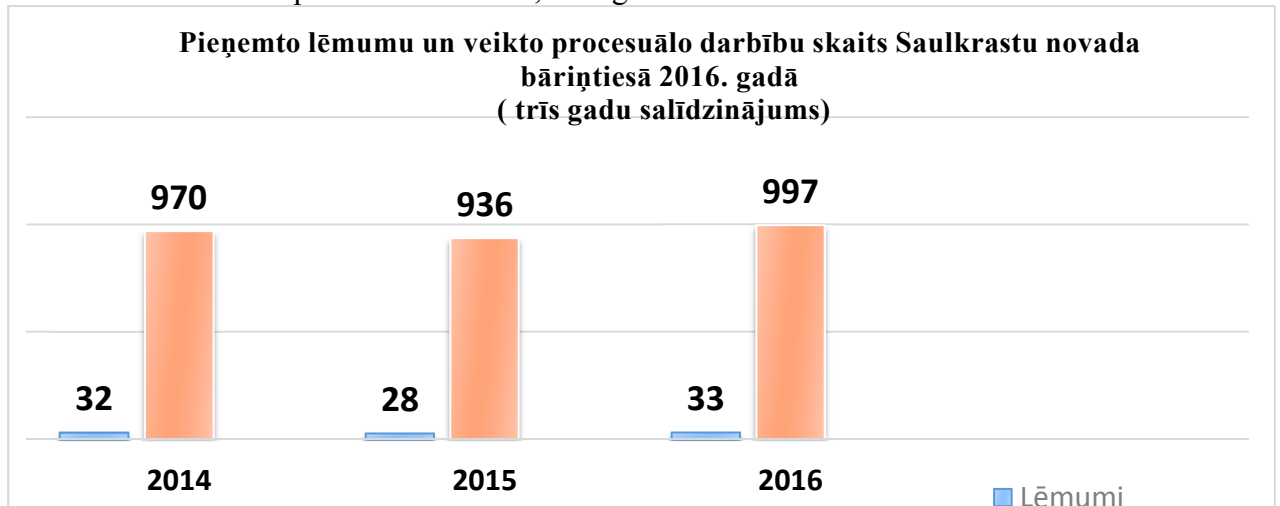
- **Bāriņtiesas priekšsēdētāja** - augstākā pedagoģiskā, maģistra grāds pedagoģijā.
- **Bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniece**-profesionālais bakalaura grāds tiesību zinātnē un juriskonsulta profesionālā kvalifikācija, turpina profesionālās maģistratūras programmu tiesību zinātnē.
- **Bāriņtiesas locekļi:**
 - ✓ otrā līmeņa profesionālā izglītība ar kvalifikāciju – jurists;
 - ✓ psiholoģijas zinātņu maģistra grāds;
 - ✓ tiesību zinātņu bakalaurs.

2016. gadā bāriņtiesā pieņemti 33 lēmumi.

No tiem -

- 2 lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu;
- 2 vienpersoniski lēmumi;
- 1 lēmums par aizgādības tiesību atjaunošanu;
- 1 lēmums par aizgādības tiesību nepārtraukšanu;
- 1 lēmums par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai; kopā saņemti 3 spriedumi par aizgādības tiesību atņemšanu;
- 2 lēmumi pēc tiesas pieprasījuma (par atsevišķu aizgādību, saskarsmes kārtību);
- 7 lēmumi aizbildnības lietās (aizbildņu piemērotības vērtēšana, iecelšana un atlaišana);
- 1 lēmums par bērna ievietošanu/uzturēšanās pagarināšanu institūcijā;
- 1 lēmums par uzturēšanās izbeigšanu institūcijā;
- 1 lēmums lietās par bērnu nodošanu citas personas aprūpē;
- 4 lēmumi aizgādības lietās (personām ar ierobežotu rīcībspēju un mantojumam);
- 5 lēmumi par bērna vai aizgādībā esošas personas mantas pārvaldību;

- ☐ 1 lēmums par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksas pārtraukšanu vai atjaunošanu;
- ☐ 1 lēmums vecāku domstarpības par nodokļu atvieglojumu piemērošanu;
- ☐ 1 lēmums par ciemošanos pie vecākiem/ģimenes locekļiem bērniem, kuri ievietoti institūcijā/audžuģimenē;
- ☐ 1 lēmums par atļauju bērnam šķērsot Latvijas Republikas robežu;
- ☐ 1 lēmumi par lietas atlikšanu, izbeigšanu.

Aizgādība - vecāku pienākums līdz bērna pilngadības sasniegšanai rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

4 personām pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības (2 mātēm un 2 tēviem), šie lēmumi skar 4 bērnus.

Atjaunotas aprūpes tiesības 2 vecākam (1 mātei un 1 tēvam), lēmums skar 2 bērnus.

Ar Bauskas rajona tiesas, Rīgas rajona tiesas, Limbažu rajona tiesas spriedumiem aizgādības tiesības atņemtas 3 vecākiem, 2 tēviem un 1 mātei uz 4 bērniem.

Ārpusģimenes aprūpe

Aizbildnība - ārpusģimenes aprūpes forma, kad bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, ieceļ aizbildni, kurš turpmāk bērnam aizvieto vecākus.

Audžuģimene - ģimene, kas bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam nodrošina aprūpi līdz brīdim, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts vai viņam nodibināta aizbildnība.

Ārpusģimenes aprūpē uz doto brīdi atrodas 14 bērni (2016. gadā ārpusģimenes aprūpe piemērota 3 bērniem). 1 bērns atrodas audžuģimenē, 10 bērni atrodas aizbildnībā, 3 atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Adoptējamo bērnu skaits, kuri ir juridiski brīvi un atrodas ārpusģimenes aprūpē – 9 (adopcijai nepiekrīt 7 bērni).

Saulkrastu novadā uz 31.12.2016. bija 10 aizbildņi (7 vecvecāki, 3 citas personas). Novadā nav nevienas audžuģimenes.

Par 1 bērnu bāriņtiesa devusi atzinumu, ka bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā ir bērna interesēs un konkrētā persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

Jēdziens „viesģimene” ir attiecināms uz gadījumiem, kad persona (laulātie) vēlas sniegt atbalstu bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādē ievietotam bērnam. 2016. gadā novadā neviena persona/ ģimene nav izteikusi vēlēšanos kļūt par viesģimeni.

Aizgādība

Aizgādība ir personu ar ierobežotu rīcībspēju personīgo un mantisko interešu, kā arī mantas aizsardzības forma.

Aizgādnis ir persona, ko ieceļ vai atbrīvo no tās pienākumiem bāriņtiesa, pamatojoties uz tiesas spriedumu par aizgādības nodibināšanu vai izbeigšanu.

Saulkrastu novadā ir **11** aizgādībā esošas personas, **2** gadījumos aizgādība dibināta 2016.gadā.

11 aizgādņi ir personu ar ierobežotu rīcībspēju radnieki. Aizgādībā esošām personām līdz 2016.gada 31.janvārim jāpārvērtē rīcībspējas ierobežojuma apjoms. Par gadījumiem, kad aizgādnis minētajā termiņā nav iesniedzis prasību tiesu par rīcībspējas pārvērtēšanu, bāriņtiesai pēc 31.12.2016. jāziņo prokuratūrai. 2016.gadā tiesā skatīta 1 aizgādņa iesniegtā prasība, rīcībspējas apjoms pārvērtēts (atkārtoti jāpārvērtē pēc septiņiem gadiem).

Tiesas – Rajona tiesas, Apgabaltiesa

Bāriņtiesa, atbilstoši Bāriņtiesu likuma 50. pantam pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos.

3 lietās bāriņtiesa sniegusi atzinumus par bērna atsevišķas aizgādības tiesību noteikšanu, dzīvesvietas noteikšanu, saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību.

Tiesas un tiesībsargājošās iestādes:

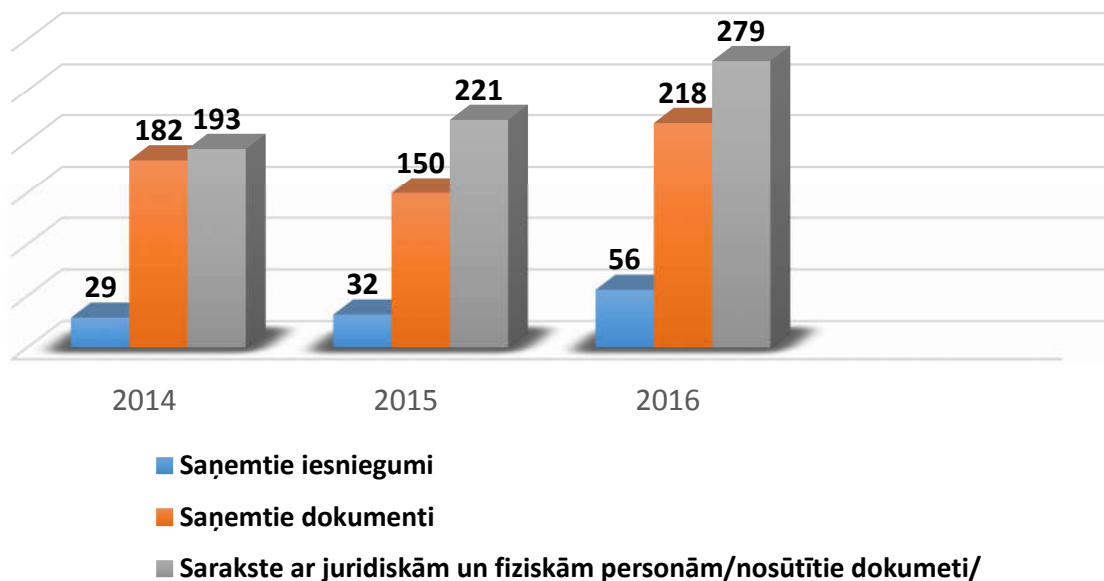
- kā prasītājs **3** sēdēs;

- kā institūcija ar atzinumu **10** sēdēs (lietās par bērnu atsevišķās aizgādības tiesību noteikšanu, dzīvesvietas noteikšanu, saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību);
- kā trešā persona (bez patstāvīgiem prasījumiem) **6** sēdēs (t.sk. paternitātes lietās, aizgādības lietās);
- kā ieinteresētā persona **3** procesos (rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšana un aizgādības nodibināšana;
 - **4** iesniegumi ar lūgumu izvērtēt informāciju un uzsākt administratīvo lietvedību vai ierosināt kriminālprocesu – rezultātā trīs administratīvā pārkāpuma lietas.

Bāriņtiesas lietvedībā esošo lietu skaits uz 2016. gada 31. decembri:

KOPĀ	57
Aprūpes un aizgādības tiesību atņemšana un atjaunošana	7
Bērna mantas pārvaldība	11
Sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensiju izmaksa	1
Lietas par atzinumu sniegšanu tiesai	3
Adopcijas lietas	1
Aizbildnības lietas	18
Ievietošana institūcijā	2
Bērnu nodošana aprūpē citai personai	2
Viesģimenes statuss	0
Audzģimenes un bērnu ievietošana audzģimenes	1
Aizgādības lietas (personām un mantojumam)	11
Uzvārda maiņa	0
Vecāku, vecāku un bērnu domstarpības	0
2016.gadā ierosinātās lietas	15

Dokumentu aprite Saulkrastu novada bāriņtiesā 2016. gadā (trīs gadu salīdzinājums)

Apliecinājumi

Bāriņtiesa sniedz palīdzību mantojuma lietu kārtīšanā, gādā par mantojuma apsardzību, kā arī likumdevējs ir deleģējis bāriņtiesai arī tādas funkcijas kā:

- Sastādīt nostiprinājuma lūgumu zemesgrāmatai un apliecināt parakstus uz nostiprinājuma lūguma zemesgrāmatai, ja viens no lūdzējiem ir deklarējis savu dzīvesvietu attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā **(33)**
- ierakstīt testamentu grāmatā to iedzīvotāju testamentus, kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā **(5)**, pieņemt glabāšanā šo iedzīvotāju privātos testamentus (neatkarīgi no novēlētās mantas vērtības), kā arī pieņemt bāriņtiesai glabāšanā nodoto testamentu atsaukumus (neatkarīgi no testatora dzīvesvietas);
- Apliecināt tāda dokumenta noraksta, kopijas vai izraksta pareizību, kurš attiecas uz konkrēto personu **(36)**
- apliecināt to iedzīvotāju pilnvaras (izņemot universālpilnvaras), kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā **(69)**, un pieņemt šo iedzīvotāju pilnvaru atsaukumus; apliecināt uz dokumentiem to iedzīvotāju paraksta īstumu, kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā **(64)**;

- Sagatavot dokumentu un apliecināt parakstus (14)

Bāriņtiesas apliecinājums juridiskā spēka ziņā pielīdzināms notariālajam apliecinājumam. Iekasētas valsts nodevas 1429,72- *euro*.

Sadarbība

Lai nodrošinātu bērna vai aizgādībā esošas personas optimālu tiesību un interešu aizstāvību, bāriņtiesa sadarbojas ar:

- ✓ citām bāriņtiesām: no **139** bāriņtiesām Latvijā sadarbība bijusi ar **28** pilsētu un novadu bāriņtiesu;
- ✓ ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām: Īslīces SOS bērnu ciemats, Valsts sociālās aprūpes centrs “Rīga” filiāle “Baldone”; Valsts sociālās aprūpes centrs “Rīga” filiāle «Rīga» un “Pļavnieki”; Valsts sociālās aprūpes centrs “Latgale” filiāle “Lubāna”;
- ✓ veselības aprūpes iestādēm: Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca, Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca, Ainažu un Jelgavu psihoneiroloģiskās slimnīcas, Rīgas Dzemdību nams, Saulkrastu slimnīca.
- ✓ izglītības iestādēm: Saulkrastu novada izglītības iestādēm (pirmskolas izglītības iestādes un skolas), Grostonas draudzes skola (Kalna skola), Rīgas mūzikas internātvidusskola; Spāres internātpamatskola, Rīgas 1. internātpamatskola. Un ar 8 izglītības iestādēm citos novados.
- ✓ Saulkrastu novada Sociālo dienestu un 6 sociālajiem dienestiem ārpus novada;
- ✓ Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Saulkrastu iecirkni un Saulkrastu novada pašvaldības policiju,
- ✓ Valsts probācijas dienests Rīgas rajona teritoriālā struktūrvienība, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru.

Sadarbības formas ir dažādas – kopīgas dzīves apstākļu pārbaudes, pārrunas, informācijas pieprasījumi un sniegšana, starpinstitucionālas sanāksmes, risku izvērtēšana, tikšanās izglītības iestādēs un citās iestādēs.

Kontrole

Bāriņtiesā izveidotā iekšējā lietu kontroles sistēma. Lietas tiek pārbaudītas divas reizes gadā, tas dod iespēju nepilnības konstatēt un novērst īsākā laikā.

Iekšējās kontroles ietvaros darbinieki katra mēneša beigās iesniedz darba atskaiti, kurā atspoguļotas mēneša laikā veiktās darbības (sarunu protokoli, dzīves apstākļu pārbaudes, nekustamā īpašuma apsekošanas akti, lēmumu projektu sagatavošana, saņemtās un sniegtās informācijas protokoli, dalība tiesas sēdēs, veiktie apliecinājumi, pieņemtie apmeklētāji u.c.).

Bāriņtiesa veic datu ievadi Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā.

2016.gadā Siguldas zonālais valsts arhīvs pārbaudījis lietu atbilstību nomenklatūras prasībām.

Bāriņtiesas uzraudzību un metodisko vadību veic Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija.

Pieredze

Darba pilnveidošanai

- ✓ Regulāras apmācības Pašvaldību mācību centrā.
- ✓ Dalība starptautiskajā konferencē «Bērna vajadzības un palīdzības iespējas»
- ✓ Pieredzes apmaiņa Rīgas, Valmieras un Jēkabpils bāriņtiesās.
- ✓ Dalība VBTAI organizētajos reģionālajos semināros.

Tālākizglītība

2016.gadā:

Tālākizglītība bāriņtiesā tiek organizēta atbilstoši 2006.gada 5.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.984 „Noteikumi par bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka un bāriņtiesas locekļa mācību programmas saturu un apmācības kārtību”, kas izdoti saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 10.panta ceturto daļu:

- ✚ Bāriņtiesas priekšsēdētāja un trīs bāriņtiesas locekļi apguvuši 40 stundu programmu „Bērnu tiesību aizsardzība”, ko nosaka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ pants.
- ✚ bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece 2016.gadā apguvusi 192 stundu profesionālās izglītības mācību programmu «Bāriņtiesas organizācija un vadība».
- ✚ Bāriņtiesas priekšsēdētāja un bāriņtiesas locekle apguvušas 24 stundu profesionālās pilnveides programmu «Bāriņtiesas priekšsēdētāja,

bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka, bāriņtiesas locekļa zināšana pilnveides mācību programma», ko nosaka Bāriņtiesu likuma 10.pants.

2017.gadā nepieciešams: diviem bāriņtiesas locekļiem apgūt 24 stundu profesionālās pilnveides programmu «Bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka, bāriņtiesas locekļa zināšana pilnveides mācību programma», ko nosaka Bāriņtiesu likuma 10.pants.

Bāriņtiesa darbojas Latvijas bāriņtiesu darbinieku asociācijā ar mērķi sekmēt bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus bāriņtiesu kompetencē esošos jautājumus, iegūt un popularizēt pozitīvo pieredzi bāriņtiesu darbā.

2016.gadā bāriņtiesām bija jubilejas gads – 20 gadi kopš šī institūcija darbojas atjaunotajā Latvijā.

Apmeklētāji

Novada iedzīvotāji izmanto iespēju konsultēties bāriņtiesā gadījumos, kad bērna vecāku starpā ir domstarpības, ja kāds no vecākiem izmanto savas tiesības ļaunprātīgi, mantošanas jautājumos, bāriņtiesas kompetencē esošo apliecinājumu jautājumos. Bāriņtiesa sniegusi palīdzību vecākiem, aizpildot iesniegumus tiesai par pagaidu aizsardzību no vardarbības civilprocesuālā kārtībā, iesniegumus Juridiskās palīdzības administrācijai par cietušā kompensāciju gadījumos, kad aizskarta nepilngadīgo tikumība vai dzimumneaizskaramība.

Vecāki tiek aicināti uz pārrunām, ja nav pietiekami nodrošinājuši bērna aprūpi, uzraudzību, izglītības iestāžu apmeklējumu, veselības aprūpi.

Darba kārtība

Ikdienā bāriņtiesa veic amata pienākumus Saulkrastu novada administratīvajā teritorijā. Bāriņtiesā lietas tiek izskatītas sēdēs un lēmumi tiek pieņemti koleģiāli (izņemot vienpersoniskos lēmumus, pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 23.pantu). Bāriņtiesa palīdz vecākiem sastādīt savstarpēju vienošanos par bērna aprūpi un uzraudzību, sniedz iedzīvotājiem palīdzību apliecinājumu lietās.

Bāriņtiesā lietas tiek izskatītas sēdēs administratīvā procesa kārtībā un lēmumi tiek pieņemti koleģiāli (izņemot vienpersoniskos, pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 23.pantu). 2016.gadā ir notikušas **33** bāriņtiesas sēdes. Darba efektivitātes rādītājs ir salīdzinoši lielais procesuālo darbību skaits (997) attiecībā pret pieņemto lēmumu skaitu, kas liecina, ka situācijas atrisinātas arī bez lēmuma pieņemšanas. Par 17 ģimenēm (23 bērniem) bāriņtiesa, pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 17.panta 5.punktu, informējusi Sociālo dienestu par to, ka netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un nepieciešama sociālā palīdzība.

Bāriņtiesas kompetences un pienākumu apjoms

Pēdējo desmit gadu laikā būtiski ir pieauguši ar likumu bāriņtiesai uzliktie pienākumi.

Tā grozījumi Civillikumā, Civilprocesa likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Krimināllikumā, Kriminālprocesa likumā, likumā «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli», Bāriņtiesu likumā, MK noteikumos Nr. 1037 «Bāriņtiesas darbības noteikumos», Nr. 157 «Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas noteikumi», Nr. 131 «iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu aktualizēšanas kārtība», un.c. Paredz būtisku bāriņtiesu darbinieku apjomu un atbildības palielināšanos, bāriņtiesām aizstāvēt bērna vai aizgādībā esošās personas, personiskās un mantiskās intereses un tiesības.

Salīdzinot Bāriņtiesu likuma 2007. gada redakciju un 2017. gada spēkā esošo redakciju, bāriņtiesu kompetences un pienākumi vairākkārtīgu grozījumu rezultātā ir papildinājušies ar 12 pilnīgi jauniem pantiem.

1. 19.¹ pants. Pieteikums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību
2. 44.¹ Vecāka, aizbildņa, audžuģimenes vai viesģimenes informēšana par iespējamo apdraudējumu bērnam un personas sodāmības faktu.
3. 44.²pants. Bāriņtiesas darbības bērnu interešu nodrošināšanai nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, izpildes procesā.
4. 44.³pants. Prokuratūras informēšana par aizgādības nodibināšanu.
5. 49.¹pants. Lēmuma, ar kuru bērnu šķir no vecāka, aizbildņa vai audžuģimenes, izņemot vienpersonisku bāriņtiesas lēmumu, izpildes nodrošināšana
6. 50.¹. pants. Pēc tiesas pieprasījuma sniedz ziņas un citus pierādījumus.
7. 53.¹pants. Bērna nodošana citas personas aprūpē

8. 59¹.pants. Nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, izpilde.

9. 59². pants. Aizgādņa iecelšana mantojumam.

10. 59³.pants Atbalsts bērna audzināšanai.

11. 59⁴pants. Saskarsmes tiesību īstenošana bāriņtiesas pārstāvja klātbūtnē

12. 69¹. pants. Ziņu iesniegšana publisko testamentu reģistrā.

Visas bāriņtiesas darbības un pieņemtie lēmumi ir vērsti uz bērnu un aizgādņībā esošu personu tiesību un interešu aizsardzību un nodrošināšanu.

Lai bērni augtu ģimenē, aprūpēti, veseli un drošībā.

Saulkrastu novada bāriņtiesas priekšsēdētāja

Baiba Meldere